

ЗАХТЈЕВ

ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЈЕШТАЈ О УРАЂЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Шифра за идентификацију дисертације 617/15

Шифра УДК (бројчано) 821.161.09:821.163.41.09

Веб адреса на којој се налази извјештај Комисије о научној заснованости теме:

www.ffuis.edu.ba

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВИЈЕЋУ УНИВЕРЗИТЕТА У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ

Молим да у складу са чл. 59. став 3. Закона о Универзитету у чл. 73 Статута Универзитета дате сагласности на урађену докторску дисертацију:

Назив дисертације : ***Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије***

Научна област УДК (текст): Упоредно проучавање руске и српске књижевности

Презиме и име кандидата: **мр Кебара Ненад**

Ментор и састав комисије за оцјену дисертације:

1. Др Мирољуб Јоковић, редовни професор, Теорија књижевности, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву;
2. Др Милош Ковачевић, редовни професор, Специфични језици (Савремени српски језик) и Општа лингвистика, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву и
3. Др Горан Максимовић, редовни професор, Српска књижевност (Српска књижевност 18. и 19. вијека), Филозофски факултет Универзитета у Нишу.

Главни допринос дисертације (текст до 100 ријечи) :

Докторска дисертација мр Ненада Кебаре представља реткост и темељ знања о идентитету научног предмета. Готово да није било радова у српској науци који се баве књижевно-онтолошким проблемима, а нарочито су ретки радови, као и српски истраживачи, који изучавају та питања у руској, при томе према српској књижевности, што овај докторски рад чини добродошлим нашој науци о књижевности. Докторанд се бавио ретко бављеним питањема; код нас ретко примењиваним, а у руској науци провереним, критеријумима у решењу тих питања, са великим бројем теоријски и емпиријски значајних резултата, а нарочито нових, до сада непомињаних открића о корелацији мита и књижевности.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: мр Кебара Ненад

Назив завршеног факултета: Филолошки факултет Универзитета у Београду

Одсјек, група, смијера: Југословенска књижевност и српскохрватски језик

Година дипломирања : 1987

Назив специјализације:

Назив магистарске тезе : Духовни хоризонти и књижевни рад Синише Кордића

Научно подручје : Књижевност

Година одбране : 2014

Факултет и мјесто : Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву

Број публикованих радова (навести референце за три најважнија рада кандидата из научне области из које је дисертација:

Ненад Р. Кебара, *Идентитет народа у митолошко-символичној основи књижевности и покушај његове промене*, Зборник радова са Научног скупа *Наука и идентитет*, књига 6/1, Пале: Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет, 2012, с. 577-588.

Ненад Р. Кебара, *Књижевна слика ванлогосности муслиманске нације*, Зборник радова I, реферати и саопштења са Научног скупа *О Србима муслиманске вероисповести*, Београд: Институт за политичке студије, Матица српска у Дубровнику – Београд, 2012, с. 221-235.

Ненад Р. Кебара, *Афективна противречност жанра –Крвава бајка Десанке Максимовић*, Зборник радова са Научног скупа *Књижевност за децу и омладину – Наука и настава 2012*, Јагодина: Универзитет у Крагујевцу, Факултет педагошких наука, књига 15, 2013, с. 375-387.

Ненад Р. Кебара, *Усмена традиција у модернизму Домановићевих сатира*, Зборник радова са Научног скупа *Наука и традиција*, књига 7, том1, Пале: Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет, 2013, с. 579-590.

Ненад Р. Кебара, *Модел света у српској књижевној свести*, Зборник радова са Научног скупа *Наука и идентитет*, књига 8, том1/2, Пале: Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет, 2014, с. 519-531.

Ненад Р. Кебара, *Твар песништва Његошева*, Међународни тематски зборник радова са Научног скупа *Од косовског завета до Његошевог макроkozма Петар II Петровић Његош (1813-2013)*, Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, 2014, с. 741-758.

Ненад Р. Кебара, *Твар песништва Његошева, Дани Његошеви 2013-2014* Јубиларни зборник 200-годишњица рођења Петра II Петровића Његоша, Никшић: Књижевно друштво *Његош*, Твер: Министарство културе, 2014, с. 199-218.

Ненад Р. Кебара, *Драма обреда преласка у песми* Прича из Мрављег света *Добрице Ерића*, Зборник радова са Научног скупа *Књижевност за децу и омладину – Наука и настава 2014*, Посебна издања, књ. 18, Јагодина: Универзитет у Крагујевцу, Факултет педагошких наука, 2014, с. 247-260.

Ненад Р. Кебара, *Одуховљеност историјског догађајау драмском песништву Синише Кордића – драма Краља Стефана и Цара Душана*, Тематски зборник од водећег националног значаја, Национални научни скупса међународним учешћем Косово и Метохија у контексту балканских народа и држава Лепосавић 30. новембар 2015, Књ. 1, Језик, књижевност, социологија и културологија, Лепосавић: Институт за српску културу, 2016, с. 83-97.

Објављени радови у књижевним часописима:

Ненад Кебара, *Неспокојни прозори у песничком делу Риста Тошовића*, Сарајево:

Израз, бр. 5, 1987, 592-598.

Ненад Кебара, *Поезија дечаштва (Особености песничког дела Рајка Петрова Нога за децу у односу на модерне појаве)*, Сарајево: Живот, 1989, XXXVIII, књ 1-2, с. 130-136.

Ненад Кебара, *Поезија дечаштва* [преуређен текст], Београд: Књижевност, 1989, 4, с. 570-575.

Назив и сједиште организације у којој је кандидат запослен: „Златна земља“, издавачко предузеће, Београд

Радно мјесто: директор и главни уредник

ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. 59 СТАВ 3 ЗАКОНА О УНИВЕРЗИТЕТУ И ЧЛ. 73 СТАТУТА УНИВЕРЗИТЕТА У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ.

У прилогу достављамо: - Извјештај Комисије о оцјени урађене докторске дисертације
- Одлуку Наставно-научног вијећа високошколске установе о усвајању извјештаја дисертације

ДЕКАН

Доц. др Драга Мاستиловић

Телефон/факс: + 387 (0)57 223 479, 227 410, Адреса: Алексе Шантића 1 71420 Пале, е-пошта: filozof@paleol.net, <http://www.ffuis.edu.ba>
Telefon/faks: + 387 (0)57 223 479, 227 410, Adresa: Alekse Šantića 1 71420 Pale, e-pošta: filozof@paleol.net, <http://www.ffuis.edu.ba>

Број: 1472 /16

Датум: 31. 05. 2016. године

На основу члана 71. Закона о високом образовању ("Службени гласник Републике Српске", број 73/10, 104/11, 84/12, 108/13 и 44/15) и члана 57. Статута Универзитета у Источном Сарајеву (број: 01-С-294-III/11, 01-С-41-XVII/13 и 01-С-44-XXVI/14), Наставно-научно вијеће Филозофског факултета Пале, на 227. сједници, одржаној 31. маја 2016. године, донијело је

ПРИЈЕДЛОГ ОДЛУКЕ

о извјештају Комисије за оцјену и одбрану докторске дисертације
кандидата **мр Ненада Кебаре**

I

Усваја се извјештај Комисије за оцјену и одбрану докторске дисертације **Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије** кандидата **мр Ненада Кебаре**, у саставу:

1. Др Мирољуб Јоковић, редовни професор, Теорија књижевности, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву;
2. Др Милош Ковачевић, редовни професор, Специфични језици (Савремени српски језик) и Општа лингвистика, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву и
3. Др Горан Максимовић, редовни професор, Српска књижевност (Српска књижевност 18. и 19. вијека), Филозофски факултет Универзитета у Нишу.

II

Коначну одлуку о усвајању извјештаја Комисије за оцјену и одбрану докторске дисертације **Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије** кандидата **мр Ненада Кебаре** донијеће Сенат Универзитета у Источном Сарајеву.

ПРЕДСЈЕДНИК ВИЈЕЋА

Доц. др Драга Мاستиловић

Доставити:

- Сенату Универзитета;
- Кандидату;
- Комисији (1-3);
- У досије;
- У списе;
- Архиви.

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ

На 225. сједници Наставно-научног вијећа Филозофског факултета у Источном Сарајеву, одржаној 22. марта 2016. године, изабрани смо у комисију за оцену урађене докторске дисертације *Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије* кандидата мр Ненада Кебаре. Захваљујући на поверењу, Већу подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Структура дисертације

Докторска дисертација мр Ненада Кебаре *Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије* има 332 странице текста нормалног компјутерског (1,5) прореда, који је структурисан у следећих седам основних поглавља: 1) *Оквири* (стр. 1-15), 2) *Сажетак садржаја* (16-27), 3) *Увод* (28-45), 4) *Нивои мита* (46-104), 5) *Књижевност у простору српског и руског мита* (105-237), 6) *Структурне функције мита у примерима руске класичне књижевности* (238-288), и 7) *Закључак* (289-332).

У поглављу насловљеном *Оквири* пре свега се постављају и дефинишу приступ проблему истраживања, предмет, циљеви и задаци, методологија, као и вишеструка и разноврсна теоријска мисао у светској, а посебно у корпусним књижевностима – руској и српској. Докторанд установљава границе и односе мита у оквирима реалности, мисли и књижевне стварности, онтолошког идентитета, као и могућности научног разумевања и адекватног метода којима се то може постићи. Установљењем генеалогске и суштинске везе и формалних посебности у бићу мита и бићу књижевности кандидат поставља темељне претпоставке два различита а сродна простора духовне стварности, који имају иманентне заједничке али и посебне, само њима, својствене карактеристике које се у међусобном односу могу осветлити. Разумевање предмета истраживања подразумева и адекватну теоријску мисао која је израсла из истог извора као и оно што се посматра, стога кандидат описује стање различитих приступа у светској научној мисли о томе, али се образложено опредељује за адекватне научне ставове настале у руској и у српској књижевној, филозофској, антрополошкој, фолклористичкој и психолошкој теоријској литератури.

Предмет другог поглавља *Сажетак садржаја* јесу сублимирани описи свих следећих поглавља докторске дисертације којима се тешко одредиви појам мита јасније оцртава у његовој самобитности и у књижевном саодносу, чиме се конципира научна методичност и структурираност постављених циљева и задатака који су претпостављени пре израде. На самом почетку одређивања основе овог научног захвата кандидат описује категоријално, онолико колико то жива енергија мита дозвољава, простор мита и књижевнотеоријским, антрополошким, психолошким и филозофским појмовим његово рашчлањено присуство у простору књижевности (*основна својства, етиологију, екстензивно и интензивно присуство, релације етникума и националне књижевности, ноуменалност, идентитет, континуираност архетип – митологема – књижевни архетип, симболизација, семиотика, обредност, афективност, књижевна свест, језик књижевности и књижевни говор, архитект и алфатекст, модернизам, књижевна твар, историја, структурна функција мита у књижевној слици, структурна функција мита у књижевним сизеима, структурна функција мита у обликовању и односима књижевних ликова*).

Треће поглавље под општим насловом *Увод* доноси научна објашњења најзначајнијих особина мита којима се он прелива у књижевну стварност или манифестује посебне потенције обликовања књижевног света од митског садржаја, његове структуре и принципа стварања. Утврђује се *нерашчлањеност* и међусобна самореализација једног у другом онога што се условно може посматрати као мало или велико, као део или целина, исто тако и главно својство *сликовне* представности и по први пут у научној литератури назначени значај *медијалности* мита у бићу и књижевног и реалног догађаја којим се истиче његов значај онтолошког и вредносног консензуса а искључује антагонизам према споредним и другачијим митским наносима, какве се могу детектовати у свим културама и књижевностима. То, у овако претпостављеном научном погледу, обеснажује, са једне стране, свако каузалистичко посматрање природе мита и књижевности и њихових међусобних односа, чиме им се истиче аутохтоно интериоризована *непосредно-интуитивна* свест у митском мишљењу. За разлику од *рационално-апстрактне* свести, преовлађујуће у дискурзивном методу, која у процесу сазнавања дистингвира положај субјекта и објекта, до њиховог „сазнајног конфликта“, митско мишљење и његова непосредно-интуитивна свест подразумевају нераздвојено онтолошко присуство, филозофски казано *субјект-објект* стање, где се свако потврђује у односу „непосредне самобитности“. Из тога кандидат наговештава да се онтолошки идентитет у непосредно-интуитивној редовно потврђује на основу подударности и сличности а у рационално-апстрактној свести, по правилу, на постојању конфронтације. То, у сагледавању Ненада Кебаре, подвлачи унутрашњи значај ноумена а секундарност феномена у духовној стварности мита и у књижевности која је са њим у саодносу. Кандидат, сагласно антрополошкој и психолошкој научној литератури, такође сматра да се у настајању мита и у настајању језика може открити јасна конструктивна подударност; мит као унутрашњи принцип деловања човека опонаша продуктивну способност природе да рађа и преображава свет, при томе, чувајући језгро сваке будуће обновљивости; док су први облици које је човек подарио језику, исто тако, у настојању да се пластично опонашају појаве у природи, где је сликовна представа готово иста појави коју именује. Мит, у том смислу, представља *древну поезију живота*, при чему у њему упоредо егзистирају и реалност и метафизичка стварност. На обавезујући начин одговорности према себи и према свету то укључује у *моралну основу* митског човека и *хијерархичност* света и *вредности*, а у распону од доњих до највишег степена бића подразумева процес *одуховљења*. Претходно наведена својства кандидата доводе до закључка о свевременом одређењу мита, јер се његови почеци као ни завршеци уопште не разазнају, а утицај на реални догађај је од пресудног значаја, што га чини виталним на свим нивоима развоја цивилизације, као и у свим културним и књижевним епохама. Његова обновљивост, односно, трајност по научној аргументацији Кебаре, код многих истраживача стварала је заблуду о постојању *митског обрасца* којим се репродукује, будући да то не би било ни могуће имајући у виду претходно наведене особине и парадигматски низ у којем настаје. А то је увек остварено дословном животном заинтересованошћу аутора мита. Амбијент у којем се догађа примарна активност мита је фолклорна стварност која у себе укључује целокупни синкретизам облика и појава. Ненад Кебара методично разобличава и веома честу научну нејасност у употреби термина *мит*, *митско* и *митолошко*, при чему уводи и *митографско* ради јаснијег поимања и онтолошких разликовања свих аспеката ове духовне стварности.

Четврто поглавље носи наслов *Нивои мита*, и оно је посвећено, пре свега, анализи мита на свим нивоима онтолошке лествице: материјално-физичком, душевном (психичком) и духовном, али исто тако и нивои на којима се појављује у феноменолошком смислу као оваплоћена јединица духовне стварности у реалном свету и у књижевној стварности. Тако Ненад Кебара идејни свет мита, тј. његову *идеологију*,

осветљава као заједничку основу укупног живота, односно, народног живота и књижевности. На примеру српске књижевности и целине српског националног корпуса, упркос његовој географској, економској и културној децентрираности и супротстављености доказује да је *косовски мит* централни простор где се укрштају и одакле полазе све одређујуће духовне координате идентитета, које се, превасходно проистекле из митске основе епа, једнако рефлектују на све облике реалног света. У том смислу показује и могућности интегритета мита, као и процеса промене или његове ремитологизације, али и центара који такве процесе чине могућима. Мит је, даље према нижим нивоима, по методолошким научним налазима кандидата, генерисан као логосна конструктивност, што се најјасније уочава у примерима покушаја његовог изневеравања. То се видно контрастира у примеру Срба муслиманске вере (и католичке) који на многим нивоима остају у бићу свог првог националног идентитета, а на нивоу „централне енциклопедијске структуре“ или историјског наратива настоје да се промене и конфронтирају према ономе што су били и што јесу. Трагичност и комичност таквог расцепа у бићу и његовом логосу Кебара сликовито препушта књижевноуметничкој уверљивости дела српске књижевности која су настала из освешћења аутора „захваћених“ таквим историјским променама (М. Селимовић, А. Сидран, И. Андрић). На тај начин идентитет, који је апсолутан и неиздвојив у било којем облику – општечовечански, национални и лични, постаје суседним и зависан од идејног нивоа. Силаском из идејног (духовног) простора у ноумен (идентитет), мит захвата психички ниво бића и у њему се остварује у форми универзалне психичке несвесне слике, како је први научно образложио К. Г. Јунг и назвао *архетипом*; даљом духовном акцијом у реалном свету, најчешће фолклорном јер су то прве форме психичке сталности, она бива одуховљена у митски садржај, уобичајено називан *митологемом*, а њеном наредном књижевно или уметнички индивидуализованом функцијом постаје препознатљивим *књижевним (уметничким) архетипом*. Кандидат је, на овај начин, прецизно повезао и јасно диференцирао појмове архетипа, митологеме и књижевног архетипа, отклањајући тако недоумице које настају у њиховом различитом разумевању код многих проучавалаца. У томе се препознаје још један ниво на којем се обзнањује мит, а у себи и раслојава на друге сродне поднивоје. Управо из књижевног архетипа сублимацијом, како докторанд открива, настаје посебни ниво који је означен као *симболички* свет мита, чиме нејасно дефинисан садржај мита, у основи мистичан, бива оформљен и реално препознатљив. На веродостајан начин остварен симболички свет књижевне стварности докторанд показује у приповеци *Бобок* Фјодора Михаиловича Достојевског, при чему важно својство *чудног* из мита прераста у експланативност књижевне стварности, те се свет уобичајеног и крајње необичног нивелишу. Процес спољашње симболизације обредним, а потом и књижевним поступком унутрашњег духовног садржаја представља другостепену функцију језика, чиме се остварује нарочит *семиотички простор*, који као метафизички текст предака наставља да комуницира и представља *текст-код културе*, у историји руске књижевности веома препознатљивој у волумену, значају и улози књижевног дела Николаја Васиљевича Гогоља. Његово дело се најјасније обелодањује у простору мита и фолклора Малорусије, а магистрални ток руске приповедачке књижевности након Гогоља управо у светлу његове књижевне прераде тог духовног наслеђа.

Пето поглавље има за предмет специфичне особине бића мита и његовог односа према књижевности: мит, односно његове обредне радње представљају првородно тле на којем настаје књижевно стваралаштво. Према томе, мит би требало да се замишља као нешто много шире и обухватније од књижевности, што и јесте, ипак, стваралачким чином у књижевном делу он постаје и делом тог књижевног састава, тј. одређене књижевности. Књижевни жанрови, како се то види из овог рада, чији ставови су ослоњени на релевантно научно знање из фолклористике и народне књижевности,

одигравали су се у обредним радњама у апсолутној помешаности, и то није значајно другачије ни у каснијем њеном току, али је потреба критичког и књижевно-историјског сагледавања строгим раслојавањем жанрова, ради лакше аналитичке операционализације, учинила књижевне родове крајње видљивим и различитим. Сама функција књижевног стваралаштва потиче из једног истог духовног изворишта, независно од жанровске подељености. Према оваквим погледима кандидата, и уобичајени посткласицистички став да друштвено-историјске прилике битно утичу на биће и развој књижевности добија ирелевантан значај јер су у самој књижевности и у првом извору стварања сва њена виталност и битна својства. У искуству које има обележја давног настанка и свевремености је и њена особеност која јој омогућује неупоредиво ширу семантику од оне коју доноси строги простор оформљеног књижевног текста, те аутор докторског рада износи научно занимљиву чињеницу да сваки књижевни текст, а нарочито посебни, у себи поседују *вишак садржаја*. Знање које је положено у укупном искуству народа и које на унутрашњи и конструктиван начин опредељује биће и вредност књижевно обликованог света представља *модел књижевне свести* одређеног народа. Доказ за овакву научну тврдњу Ненад Кебара проналази у трима засебно специфичним лирским песмама различитих песника српске књижевности XX века (С. Мандић, М. Бећковић, Б. Петровић), упоредном анализом посве аутохтоних песничких исказа докторанд утврђује подударност *песничког језика* српске књижевности а различитост *песничког говора* сваког аутора понаособ. Ауторитет мита, стеченог дугим народним искуством, у књижевности је нарочито понекад остварен у појединачним делима, која заузимају места *алфатекста* у књижевном континуитету, чак и када хронолошки нису на иницијалном месту, и рефлектују се пресудно на укупну књижевну традицију. Ненад Кебара на примеру *Слова о полку Игореву* у руској књижевности сликовито показује систем *парадигматског типа културе*, којем је својствена унутрашња бројевна правилност, за разлику од синтагматског, који подразумева линеарност низа. У том смислу докторанд оспорава (зло)употребу научних тврдњи којом се упоређују књижевни текстови у неупоредивом односу – Библија и Еп о Гилгамешу. У таквом културном типу, чијој конзистентности пресудно доприноси развој књижевности, искључена је уобичајено прихваћена супротстављеност *традиције* и *модернизма*, упркос тој општеприхваћеној предрасуди о смењивости једнога другим, показује се да је покретачки стваралачки однос *тип-антитип* похрањен као структурно својство два главна дела Библије. У том погледу и Ненад Кебара научно аргументује да је непотрошиви модернизам сатира Радоја Домановића у елементима књижевне традиције српске народне књижевности, што његове сатире судбоносно уопште не повезује са друштвено-политичким режимом у чије време су настале, као што то књижевни историчари подвлаче, него те сатире ставља у апсолутни положај свевремених књижевних чињеница. Од чега настаје довршено и савршено књижевно дело, у погледу митског садржаја, кандидат доказује на Његошевом књижевном случају, као и колика је ствараочева улога у свему томе и каквом творачком силом је то учињено. Уважавајући постојање разноврсних књижевно-уметничких поступака, са потпуном свешћу о релевантним књижевно-историјским тумачењима која су уочила несливеност Његошевог песништва са поезијом савременика, кандидат је научно фундирано диференцирао у којој мери Његошева мисао и овладавање класичном традицијом учествују у настанку песничког дела, а колико је то плод његовог непосредног унутрашњег искуства, тварности тог искуства и „традицијског духовног плана“, закључујући да се песник приликом стварања песничког света методолошком аналогијом ослања на Књигу постања стварајући поетски свет одуховљењем твари. *Књижевна твар* у процесу одуховљења изгледа примереније од „књижевне грађе“ јер осетном вредношћу којом зрачи непосредније учествује у непосредном саодносу мита и књижевности који је

инхерентно етичан. Присуство мита и његових конструктивних принципа у књижевности кандидат показује осветљавањем још једне важне особине мита, а то је *историчност*. Не као онај који памти, упркос његовој првотности, него као онај који уме да твори знање, мит у књижевности често „производи“ историју. На примеру историјске драме Сенише Кордића о Стефану Дечанском у овом је раду образложен прворазредни значај *догађаја* у миту и како он као митска конструкција путем поетске слике постаје песничка историја, која превазилази књижевни простор.

Шесто поглавље (грешком у куцању обележено римским бројем V) посвећено је анализи *Структурних функција мита у примерима руске класичне књижевности*, што претпоставља уско схваћено функционализовање мита књижевним поступцима. Кандидат те функције мита у књижевности опредељује у три основне групе: 1) *Архетипска слика и мотив у књижевној функцији*, 2) *Функција митопоетских схема у сужеу* и 3) *Митопоетска схема ликова (персонажа)*. У првом делу на примеру приповести *Гора* Николаја Семјоновича Љескова докторанд научно показује како тече развој од архетипске слике до књижевне универзалије (изнутра ка споља), мистичност књижевне слике природе (споља ка унутра), бивственост слике, када она прераста у мотив, књижевну стилизацију архетипске слике и утврђује *закон истородности мита и књижевности*. У другом делу овога поглавља подвлачењем јасних разлика у односу на књижевну традицију Запада, на примеру грађења Достојевсковог романа *Злочин и казна*, онтолошки су осветљени аутентични стваралачки поступци овог аутора који су настали из јединствене књижевне и филозофске руске традиције, којом се истовремено може разумети и биће овог народа, као и његов централни мит, као нарочити облик метафизичке егзистенције. Сижејне линије су представљене као напори који се улажу на путу раста на хијерархији бића; сижејне и подсижејне линије доведене су до конгруентног учешћа у творењу веродостојног књижевног простора, а свему је надређен идејни слој који, готово редовно, у романима овог писца бива гномски истакнут одређеном митском констатацијом у посвети или на самом почетку приповедања. Током одвијања радње писац се служи иманентним особинама мита (*субјект-објект стање, дискретност митопоетског простора, недовршеност сужеа*), чиме створени свет не изображава, него изображену мисао чини светском, веродостојном. Достојевски је, како истиче Кебара, централна фигура ове књижевности, осим што је књижевним поступцима чини другачијом у односу на ствараоце изван магистралног тока Пушкин-Гогољ-Достојевски, који су били врхунски настављачи књижевне традиције Запада, он је и њен главни идеолог, али не само књижевности него и комплетне руске националне мисли. Филозофија и књижевност у његовом делу и у делима појединих његових савременика, налазиле су оправдање једна у другој и на стваран начин биле учеснице „живог живота“ у Русији. У трећем делу овога поглавља кандидат је на примеру *Браће Карамазове*, сматрајући га највећим светским достигнућем у књижевности, научно образложио главну намеру Достојевског – да напише *роман личности* као своје крунско дело. Обележје „личности“ је оно од чега је кандидат кренуо у овом докторском раду, полазећи од „формуле“ мита Алексеја Лосева, по којој је мит „име које твори чуда“. Достојевски у грађењу књижевног дела увек настоји да остане у бићу, па је у овом роману чланове породице Карамазов представио у дијалектичком низу на одређеним степенима хијерархијске лествице бића. Међутим, како је кандидат утврдио, писац исправно види улогу мита у стварном животу, те установљава принцип *непотпуног двојништва*, који свет разноврсних личности чини разумљивим, међусобним, кооперативним. *Браћу Карамазове* Ненад Кебара истиче и као врхунац богоборства у светским оквирима: непосредно, у време и после њиховог настајања Бог је у духовној и у реалној стварности експлицитно доведен у питање многим делима различитих научних и ненаучних прилога и друштвено-историјских процеса. Та *неусклађеност света и индивидуална подељеност*

бића у роману Достојевског изведена је као кључни и завршни суд целог докторског рада.

Седмо поглавље су заправо прилози, односно спискови *Извора* (наведено је чак педесет јединица, премда су неке од њих антологије, избори и сл., што повећава тај број) и *Литературе* (коју чини велики и репрезентативан број научних књига и текстова). Ту се види да је кандидат за корпус овог докторског рада изабрао кључне писце и дела из руске књижевности, од *Слова о полку Игорову* преко дела Пушкина и Љермонтова, са преломним моментом у Гогољу, егземпларном појавом Љескова до кључне симболизације свеукупне руске књижевности и филозофије у делу Достојевског, имајући у виду при томе западноевропски фон руске књижевности у делима Грибоједова, Толстоја и Чехова. Пресудни избор књижевних појава из руске књижевности XIX века говори о томе да је руска књижевност до XVIII века била дисконтинуирана, од тада под значајним стилским утицајима страних, нарочито немачке и француске литературе, а епоха двадесетог века, иако интригантна и авангардна у првој четвртини столећа и надаље грубо нарушена друштвено-историјским догађајима. Како избор парадигматичног века руске, тако и одабир разноврсних књижевних дела српске књижевности, епоха, аутора (народна књижевност, књижевност за децу и тзв. озбиљна ауторска књижевност) и различитих жанрова на чијем разноврсју је установљена инваријантност изведених научних резултата, тј. њихова законитост, произашао је из специфичног онтолошког доказивања теоријски постављених питања, будући да је аспект књижевноисторијског присутан само као део дијалектике књижевности и мита. Из пописа *Литературе*, као и из ставова у самом раду, јасно је да је кандидат веома упућен у токове светске научне мисли, али и то да је његов научни приступ природан наставак руске онтолошке семантичке књижевне и филозофске школе.

2. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области

Докторска дисертација *Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије* кандидата мр Ненада Кебаре теоријским истраживањима или, уже посматрано, књижевно-онтолошким упоредним истраживањима руске и српске књижевности и функције мита у њима представља научну реткост а, ипак, темељ знања о идентитету научног предмета. Ако је познато, а што је и у прегледу структуре дисертације видљиво, да су необично ретки радови, готово да их и нема у српској науци, који се усредсређено баве изучавањем књижевно-онтолошких проблема, а нарочито су ретки радови, као и српски научни радници, који су посвећени изучавању истих питања у руској књижевности, при томе у генеалошком сродству са српском књижевношћу, онда је и по томе овај рад добродошао нашој науци о књижевности. Ова докторска дисертација бави се ретко бављеним питањема, посебно ретко примењиваним критеријумима у решењу тих питања.

Резимирајући речено, дисертација мр Ненада Кебаре *Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије* представља значајан допринос осветљењу једног до сада занемариваног, још мање научно осветљеног, а изузетно значајног питања присуства мита у бићу руске и српске књижевности, чија важност се прелива преко граница књижевности.

3. Урађена докторска дисертација је резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Докторска дисертација мр Ненада Кебаре *Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије* урађена је према врло строгим критеријумима књижевне, филозофске, антрополошке, психолошке и стилистичке анализе. Докторанд је, опредељујући се за овако сложен предмет истраживања, морао да прихвати мултидисциплинарни приступ анализи. У тако постављеном односу предмета анализе и методологије докторанд је јасно показао свест књижевног научника, при томе доприносе открића осталих научних дисциплина није учинио случајним еклектичким помагалима, него се према њима односио тако што је изабирао адекватне и научно проверене чињенице. Оригиналност ове дисертације огледа се првенствено у предмету анализе (права научна реткост на српском језику и у српској књижевној науци), потом и у хијерархизацији критеријума који су примењени у анализи, и, што је најзначајније, у научно прихватљивим описима важне а неосветљене, или у научним прилозима о српској књижевности често погрешно описане, функције мита у аутентичним дискурсима руске и српске књижевности. Зато се с правом може закључити да дисертација мр Ненада Кебаре *Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије* представља оригинални монографски научни допринос српској и руској науци о књижевности, напосе њиховом међусобном онтолошком додиру који сеже у најстарија времена, а мит је његов најпоузданији репрезент.

4. Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

Докторанд мр Ненад Кебарадо сада је објавио значајан број научних радова, и сви се могу сврстати у оригиналне научне радове:

Објављени радови у научним зборницима:

Ненад Р. Кебара, *Идентитет народа у митолошко-символичној основи књижевности и покушај његове промене*, Зборник радова са Научног скупа *Наука и идентитет*, књига 6/1, Пале: Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет, 2012, с. 577-588.

Ненад Р. Кебара, *Књижевна слика ванлогосности муслиманске нације*, Зборник радова I, реферати и саопштења са Научног скупа *О Србима муслиманске вероисповести*, Београд: Институт за политичке студије, Матица српска у Дубровнику – Београд, 2012, с. 221-235.

Ненад Р. Кебара, *Афективна противречност жанра –Крвава бајка Десанке Максимовић*, Зборник радова са Научног скупа *Књижевност за децу и омладину – Наука и настава 2012*, Јагодина: Универзитет у Крагујевцу, Факултет педагошких наука, књига 15, 2013, с. 375-387.

Ненад Р. Кебара, *Усмена традиција у модернизму Домановићевих сатира*, Зборник радова са Научног скупа *Наука и традиција*, књига 7, том1, Пале: Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет, 2013, с. 579-590.

Ненад Р. Кебара, *Модел света у српској књижевној свести*, Зборник радова са Научног скупа *Наука и идентитет*, књига 8, том1/2, Пале: Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет, 2014, с. 519-531.

Ненад Р. Кебара, *Твар песништва Његошева*, Међународни тематски зборник радова са Научног скупа *Од косовског завета до Његошевог макроkozма Петар II*

Петровић Његош (1813-2013), Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, 2014, с. 741-758.

Ненад Р. Кебара, *Твар песништва Његошева, Дани Његошеви 2013-2014* Јубиларни зборник 200-годишњица рођења Петра II Петровића Његоша, Никшић: Књижевно друштво Његош, Твр: Министарство културе, 2014, с. 199-218.

Ненад Р. Кебара, *Драма обреда преласка у песни Прича из Мрављег света Добрице Ерића*, Зборник радова са Научног скупа *Књижевност за децу и омладину – Наука и настава 2014*, Посебна издања, књ. 18, Јагодина: Универзитет у Крагујевцу, Факултет педагошких наука, 2014, с. 247-260.

Ненад Р. Кебара, *Одуховљеност историјског догађаја у драмском песништву Синише Кордића - драма Краља Стефана и Цара Душана*, Тематски зборник од водећег националног значаја, Национални научни скуп са међународним учешћем Косово и Метохија у контексту балканских народа и држава Лепосавић 30. новембар 2015, Књ. 1, Језик, књижевност, социологија и културологија, Лепосавић: Институт за српску културу, 2016, с. 83-97.

Објављени радови у књижевним часописима:

Ненад Кебара, *Неспокојни прозори у песничком делу Риста Тошовића*, Сарајево: *Израз*, бр. 5, 1987, 592-598.

Ненад Кебара, *Поезија дечаштва (Особености песничког дела Рајка Петрова Нога за децу у односу на модерне појаве)*, Сарајево: *Живот*, 1989, XXXVIII, књ 1-2, с. 130-136.

Ненад Кебара, *Поезија дечаштва* [преуређен текст], Београд: *Књижевност*, 1989, 4, с. 570-575.

Већина објављених радови публиковани су и у зборницима са скупова и конференција, који подразумевају рецензирање радова, а два у релевантним књижевним часописима из времена СФРЈ. Сви објављени радови мр Ненада Кебаре прошли су рецензентски поступак, што је на посредан начин и показатељ њихове научне вредности. Због тога их овде и нећемо шире представљати, а углавном су доступни, поред штампаних издања, и у електронској форми на сајтовима институција које су им издавачи. Готово сви радови мр Ненада Кебарене посредно се везују за тематику докторске дисертације, представљајући аутора као научног радника који поуздано влада критеријумима науке о књижевности, стилистике, филозофије књижевности, антропологије, психологије и других духовних наука.

5. Испуњеност обима и квалитета у односу на пријављену тему

Урађена и овдје анализирана докторска дисертација мр Ненада Кебаре *Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије* анализом је обухватила све планиране садржаје. И не само да их је обухватила него је најчешће и научно утемељено осветлила сва пријављена теза претпостављена питања, проширујући их низом нових, што их је наметнуло како упознавање с литературом, тако и још више богат корпус на коме је вршена анализа. И обимом и квалитетом урађена мр Ненада Кебаре *Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије* испуњава све услове у односу на пријављену тему.

6. Научни резултати докторске дисертације

Докторска дисертација мр Ненада Кебаре *Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије* представља оригинално научно дело, с обзиром на више критеријума, а првенствено због убедљивог потврђивања

суштинске хипотезе постављене на почетку истраживања да *биће руског и српског народа има своју целовитост која је сједињена живим митом, и као егзистенција и као њена мудроносност, а та интегративност се трајно чува у просторима аутентичних књижевних традиција* и њених двају помоћних подхипотеза којима се тврди: а) да су мит и књижевност сродни облици духовне сублимације, те да нивои на којима је мит обликован улази и неизмењен као саставни део устројства, принципа и семантике књижевног дела и б) да је мит, будући сродан, погодан за обликовање по принципима књижевног поступка, при чему се његова функција у књижевном делу остварује као слика, мотив, сиже, ликови али се може детектовати и другим слојевима књижевног дела (нпр. звук) или у метаслоју – у идеологији дела.

Једном речју, дисертација мр Ненада Кебаре *Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије* доноси велики број и теоријски и емпиријски врло значајних резултата, а нарочито нових, до сада у науци непомињаних открића о корелацији мита и књижевности, чиме оправдава оцену врло успешно урађене докторске дисертације.

7. Примењивост и корисност резултата у теорији и пракси

Докторска дисертација мр Ненада Кебаре *Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије* својим резултатима биће од велике користи свима онима које интересује настанак, присуство и функција мита у књижевности, као и улога књижевности у конституисању и преобликовању мита, што је у досадашњим научним описима на српском језику само мимогредно разматрано, веома често чак и супротно правом бићу мита и његовом значају, а посебно је ова дисертација примењива у смислу дубоког продора у руску науку о књижевности, која је у овој области водећа у свету. Она је и значајан допринос за српску русистику након две-три деценије од када су са српске научне сцене изостала значајна или готово сва имена српске науке о руској књижевности. *Резултати дисертације мр Ненада Кебаре су, дакле, вишеструко примењиви и у књижевној теорији и у филозофији књижевности, а посебно у компаративном упоређивању ове две књижевности и значаја њихових медијалних митова, не искључујући ту ни потребе примењених наука које се баве друштвеном праксом.*

8. Начин презентирања резултата научној јавности

Резултати докторске дисертације мр Ненада Кебаре *Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије* биће јавности презентирани као и сви резултати докторских дисертација из филологије: преко научних радова саопштених на међународним и домаћим скуповима, преко научних радова објављених у релевантним филолошким (страним и домаћим) часописима, и у монографској књизи која ће бити штампана на основу текста докторске дисертације.

9. Закључак

Докторска дисертација мр Ненада Кебаре *Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије* може се оценити као врло добро урађена докторска дисертација. Она представља оригинално научно дело с обзиром на више критеријума: а) у њој је први пут у српској науци о књижевности косовски мит разматран на непобитним научним основама руске научне школе, који су испитивани и потврђени на многобројним резултатима свесловенског митског наслеђа, а које су потписала најзначајнија имена те научне школе од Афанасјева и Потебње до Олге

Фрејденберг, Топорова, Лотмана, Бахтина и Мелетинског, као и многих других изузетних истраживача, б) у њој су примењени строги критеријуми других етаблираних научника руских, западноевропских, америчких и српских интердисциплинарних наука, чиме докторанд није тежио општости или бројности научних судова и постизању еkleктичког резултата, него је трагао за судовима који резултате чине неспорним, в) у њој је анализа извршена на богатом корпусу књижевних дела брижљиво пробраних руских и српских писаца, д) у њој је доказано колико су живи мит и књижевност једно у друго интериоризовани и колико на пресудан начин утичу једно на друго, ђ) у њој је потврђено да се то догађа нарочито због њихове духовне сродности, која процес одуховљења у области једног или другог чини веома подударним.

Због свега наведеног Наставно-научном вијећу Филозофског факултета Универзитета у Источно Сарајеву предлажемо да прихвати овде образложену позитивну оцену докторске дисертације мр Ненада Кебаре *Нивои и функције мита у руској и српској књижевности – аспект књижевне онтологије*, и да докторанду одобри усмену одбрану дисертације пред комисијом која потписује овај извјештај.

Источно Сарајево, 17. 05. 2016.

К о м и с и ј а:

1. Др Мирољуб Јоковић, редовни професор,
Теорија књижевности, Филозофски факултет Пале

.....
2. Др Милош Ковачевић, редовни професор,
Специфични језици (Савремени српски језик) и
Општа лингвистика, Филозофски факултет Пале

.....
3. Др Горан Максимовић, редовни професор,
Специфичне књижевности - Српска и
компаративна књижевност, Филозофски
факултет Ниш

.....